

Slovenský jazyk a literatúra

I. Pravopisné cvičenie

20 bodov

Doplňte do textu chýbajúce písmená.

zb_točná pan_ka, km_tavý poh_b, problém_so zdrav_m, om_ly prírody, _túrovská generácia, lišaje na tvár_, na siedm_raz, pod naš_m oknom, zásob_krv_, úspešná sudk_ňa, hrdinsk_lekár_, kr_šťáľová voda, kvety tvojej orchide_, v areál_školy, na motýl_ch krídlach

II. Úlohy s krátkou odpoveďou

20 bodov

Ukážka

S. Chalupka – Ktože týmto svetom vládne?

Ktože týmto svetom vládne?

Že sú to často prapodivné veci,

o tom svedčí snadne,

presvedčiť sa môžeme všetci.

Hned' je tu meč pánom, hned' zas paňou móda,

tu peniaze,

tam zlatá sloboda,

inde otrocké reťaze,

tu oheň, para a voda,

akcie a železnice a fabriky.

1. Pomenujte umelecký jazykový prostriedok, ktorý použil autor v názve a prvom verši básne.
2. Z hľadiska dnešnej spisovnej slovenčiny sa v ukážke vyskytuje gramatická a štylistická chyba. Vypíšte slová, v ktorých sa uvedená chyba nachádza.
3. Vypíšte z ukážky dve rôzne príslovkové určenia, ktorými autor vytvára obraz sveta v čase a priestore.
4. Zaraďte autora ukážky do literárneho smeru a pomenujte ho.

5. Spomedzi uvedených autorov vyberte troch predstaviteľov, ktorí patria do rovnakého literárneho obdobia, ako S. Chalupka:
M. Kukučín, J. G. Tajovský, J. Botto, I. Krasko, J. Kráľ, P. O. Hviezdoslav, J. Kollár, J. I. Bajza, A. Sládkovič.
6. Z ukážky vypíšte dve podstatné mená, ktoré sa skloňujú podľa vzoru stroj.
7. Zarad'te ukážku k literárnemu druhu a určte jej jazykový štýl.
8. Aký druh rýmu použil autor v prvých štyroch veršoch ukážky a koľko slabík obsahuje druhý verš ukážky?
9. Vypíšte z ukážky jednu metaforu a jeden básnický prívlastok.
10. a) Určte melódiu vety v prvom verši ukážky.
b) Akým slovotvorným postupom vzniklo slovo *prapodivné*?
c) V ktorom slove vo štvrtom verši ukážky dochádza k spodobovaniu d na t?

III. Úlohy s výberom odpovede

10 bodov

Práve jedna odpoveď je správna. Zaznačte ju do odpoved'ového hárka, do príslušného riadku.

11. Označte vetu s nesprávnou predložkovou väzbou.
 - a) Majka sa neučila dejepis počas choroby.
 - b) Leto plánujú dievčatá stráviť pri potoku.
 - c) Od starkej sa k tebe dostanem za desať minút.
 - d) Sebastián vo voľnom čase hrá florbal.
12. V ktorej možnosti sa spoluhláska v vyslovuje vo všetkých prípadoch ako u?
 - a) krv, vrah, sprav
 - b) vznik, hlava, krov
 - c) vtedy, prv, stovka
 - d) dievka, hlávka, lov
13. Vyberte možnosť, v ktorej sú v danom poradí správne určené nasledujúce umelecké prostriedky: *vír času, čas ubehol ako voda, kostrbatých čiar*
 - a) personifikácia, metafora, epiteton
 - b) metafora, personifikácia, epiteton
 - c) epiteton, metafora, prirovnanie
 - d) metafora, prirovnanie, epiteton
14. V ktorom z uvedených slovníkov nájdete význam slova *teritórium*?
 - a) Krátky slovník slovenského jazyka
 - b) Pravidlá slovenského pravopisu
 - c) Malý synonymický slovník
 - d) Malý frazeologický slovník

15. Vyberte nesprávnu synonymickú dvojicu:

- a) záľuba – hobby
- b) žurnalista – novinár
- c) koncept – konspekt
- d) medicína – lekárstvo

16. Zarad'te uvedené vety do príslušného jazykového štýlu: ***To si piš! Matika ma baví. Ale aspoň by bola sranda. Pozerali ako na bifi'ošku.*** a) náučný jazykový štýl

- b) hovorový jazykový štýl
- c) rečnícky jazykový štýl
- d) administratívny jazykový štýl

17. Nájdite možnosť, v ktorej sa nenachádza súvetie.

- a) Na tvári sa jej miešal žiaľ s údivom, zahanbením i radosťou.
- b) Šepla Evka tesne predtým, ako sa zdvihla zo stoličky.
- c) Viem, že Táňa s Evkou sú nerozlučné kamarátky minimálne tri roky.
- d) Dorozprávala som príbeh a pozerala na Táňu.

18. Určte slovný druh podčiarknutých slov vo vete: ***Hned'*** sme sa ***okolo*** nej všetci zhŕkli. a) častica, príslovka

- b) príslovka, častica
- c) príslovka, predložka
- d) častica, predložka

19. Určte, aký slohový postup dominuje v **predpovedi počasia**:

- a) opisný slohový postup
- b) informačný slohový postup
- c) výkladový slohový postup
- d) rozprávací slohový postup

20. Pre ktorý literárny druh sú typické pojmy ***dejstvá, obrazy, výstupy, premiéra***? a) lyrika

- b) epika
- c) dráma
- d) tragédia

Slovenský jazyk a literatúra - riešenie

I. Pravopisné cvičenie

20 bodov

Doplňte do textu chýbajúce písmená.

zbytočná panika, kmitavý pohyb, problémy so zdravím, omyly prírody, štúrovska generácia, lišaje na tvári, na siedmy raz, pod našim oknom, zásoby krvi, úspešná sudkyňa, hrdinskí lekári, krištáľová voda, kvety tvojej orchidey, v areáli školy, na motýľích krídlach

II. Úlohy s krátkou odpoveďou

20 bodov

Ukážka

S. Chalupka – Ktože týmto svetom vládne?

Ktože týmto svetom vládne?

Že sú to často prapodivné veci,

o tom svedčí snadne,

presvedčiť sa môžeme všetci.

Hned' je tu meč pánom, hned' zas paňou móda,

tu peniaze,

tam zlatá sloboda,

inde otrocké reťaze,

tu oheň, para a voda,

akcie a železnice a fabriky.

1. Pomenujte umelecký jazykový prostriedok, ktorý použil autor v názve a prvom verši básne. **básnická (rečnická) otázka**
2. Z hľadiska dnešnej spisovnej slovenčiny sa v ukážke vyskytuje gramatická a štylistická chyba. Vypíšte slová, v ktorých sa uvedená chyba nachádza. **snadne, môžeme**
3. Vypíšte z ukážky dve rôzne príslovkové určenia, ktorými autor vytvára obraz sveta v čase a priestore. **hned', tu, tam, inde**
4. Zaraďte autora ukážky do literárneho smeru a pomenujte ho. **romantizmus (štúrovska generácia)**

obráťte

-1-

5. Spomedzi uvedených autorov vyberte troch predstaviteľov, ktorí patria do rovnakého literárneho obdobia, ako S. Chalupka:
M. Kukučín, J. G. Tajovský, **J. Botto**, I. Krasko, **J. Král'**, P. O. Hviezdoslav, J. Kollár, J. I. Bajza, **A. Sládkovič**.
6. Z ukážky vypíšte dve podstatné mená, ktoré sa skloňujú podľa vzoru stroj. **meč, oheň**
7. Zarád'te ukážku k literárnemu druhu a určte jej jazykový štýl. **lyrika, umelecký štýl**
8. Aký druh rýmu použil autor v prvých štyroch veršoch ukážky a koľko slabík obsahuje druhý verš ukážky? **rým: striedavý, 11 slabík**
9. Vypíšte z ukážky jednu metaforu a jeden básnický prívlastok. **metafora: hned' je tu meč pánom, hned' zas paňou móda, prívlastok: zlatá sloboda, otrocké re'aze**
10. a) Určte melódiu vety v prvom verši ukážky. **klesavá**
d) Akým slovotvorným postupom vzniklo slovo *prapodivné*? **odvodzovaním**
e) V ktorom slove vo štvrtom verši ukážky dochádza k spodobovaniu d na t? **presvedčiť**

III. Úlohy s výberom odpovede 10 bodov

Práve jedna odpoveď je správna. Zaznačte ju do odpoveďového hárka, do príslušného riadku.

11. Označte vetu s nesprávnou predložkovou väzbou.
- a) Majka sa neučila dejepis počas choroby.
b) Leto plánujú dievčatá stráviť pri potoku.
c) **Od starkej sa k tebe dostanem za desať minút. (o desať minút – po uplynutí 10 minút, za desať minút – trvanie cesty)**
d) Sebastián vo voľnom čase hrá florbal.
12. V ktorej možnosti sa spoluhláska ǔ vyslovuje vo všetkých prípadoch ako u? a) krv, vraj, sprav
e) vznik, hlava, krov
f) vtedy, prv, stovka
g) **dievka, hlávka, lov**
13. Vyberte možnosť, v ktorej sú v danom poradí správne určené nasledujúce umelecké prostriedky: *vír času, čas ubehol ako voda, kostrbatých čiar*
a) personifikácia, metafora, epiteton
e) metafora, personifikácia, epiteton
f) epiteton, metafora, prirovnanie
g) **metafora, prirovnanie, epiteton**
14. V ktorom z uvedených slovníkov nájdete význam slova *teritórium*?
a) **Krátky slovník slovenského jazyka**
b) Pravidlá slovenského pravopisu
c) Malý synonymický slovník
d) Malý frazeologický slovník

15. Vyberte nesprávnu synonymickú dvojicu:

- a) záľuba – hobby
- b) žurnalista – novinár
- c) **koncept – konspekt**
- d) medicína – lekárstvo

16. Zarad'te uvedené vety do príslušného jazykového štýlu: *To si piš! Matika ma baví. Ale aspoň by bola sranda. Pozerali ako na bifi'ošku.*

- a) náučný jazykový štýl
- e) **hovorový jazykový štýl**
- f) rečnícky jazykový štýl
- g) administratívny jazykový štýl

17. Nájdite možnosť, v ktorej sa nenachádza súvetie.

- a) **Na tvári sa jej miešal žiaľ s údivom, zahanbením i radosťou.**
- b) Šepla Evka tesne predtým, ako sa zdvihla zo stoličky.
- c) Viem, že Táňa s Evkou sú nerozlučné kamarátky minimálne tri roky.
- d) Dorozprávala som príbeh a pozerala na Táňu.

18. Určte slovný druh podčiarknutých slov vo vete: *Hned' sme sa okolo nej všetci zhrkli.*

- a) častica, príslovka
- e) príslovka, častica
- f) **príslovka, predložka**
- g) častica, predložka

19. Určte, aký slohový postup dominuje v **predpovedi počasia**:

- a) opisný slohový postup
- b) **informačný slohový postup**
- c) výkladový slohový postup
- d) rozprávací slohový postup

20. Pre ktorý literárny druh sú typické pojmy *dejstvá, obrazy, výstupy, premiéra*?

- a) lyrika
- e) epika
- f) **dráma**
- g) tragédia